

Pismo brez odgovora

Razmere na RTV in odnos do starejših delavcev, zlasti v regionalnem centru Koper, še najboljše pojasnjuje dopis, ki sem ga marca 2010 poslal generalnemu direktorju Antonu Guzeju in v vednost predsednikoma Programskega in Nadzornega sveta RTV. Na to pismo nisem nikoli dobil nobenega odgovora.

Gospod generalni direktor Anton Guzej

Pred dnevi sem prejel vaše simbolično darilo za moj 62. rojstni dan, to je tisti obesek za ključe, ki jih letos delite namesto čokoladnega bombona. Naša tajnica mi ga je dala že dober teden prej. Namreč ona ni vsak dan v pisarni, saj je že upokojena in svoje delo poslovnega sekretarja opravlja naprej občasno honorarno ali pogodbeno /.../ Pa ni moj namen, da bi vam to pripovedoval, ampak da vam povem, da vam to vaše darilo vljudno vračam. Dovolite, da vam povem tudi zakaj.

Ko sem ga prejel, me je prav stisnilo pri srcu. Že štirideset let namreč delam za ta Radio Koper oz. za našo nacionalno RTV hišo. Radio sem vzljubil že kot študent novinarstva, ko smo ustanavljali Radio Študent. Že takrat sem hotel poglobiti svoje znanje in začel redno honorarno sodelovati z Radiem in TV Ljubljana ter Radiem Koper – Capodistria. V diplomski nalogi, s katero sem raziskal in razkril fenomen uspeha koprskega radija, sem tudi predlagal ločitev slovenskega in italijanskega programa in izdelal pravi projekt. To sem kasneje kot urednik in odgovorni urednik, v sodelovanju z nekaterimi drugimi seveda, tudi uresničil. Iz dobrih treh ur slovenskega programa, ki je bil politikom in tudi nekaterim urednikom bolj za farso dvojezičnosti, nekaterim pa moteče mašilo v komercialno vedno bolj uspešnem italijanskem programu, sem v treh mandatnih obdobjih razvil paralelni samostojni celodnevni slovenski program, ki je bil namenjen slovenski manjšini v Italiji ali točneje enotnemu slovenskemu obmejnemu kulturnemu prostoru, ki mu pravimo Primorska. Ob trdih bojih z okrnelim »režimskimi silami«, ki jih na koprskem radiu ni manjkalo, smo uspeli vpeljati sodoben, kontakten, neposreden in odprt program, ki je bil velik vzgled tudi na oni strani meje. Bil sem prvi in edini odgovorni urednik v tej naši nacionalni hiši, ki si je že po letu 1979 upal objavljati serijo intervjujev z duhovniki in razviti sodelovanje z radiem Trst A. Z majhno, a odlično ekipo mladih in starih novinarjev ter glasbenih urednikov, smo dvignili poslušanost našega slovenskega programa za več kot trideset odstotkov in postali najbolj priljubljen program na vsem jugozahodnem delu slovenskega nacionalnega prostora, tudi v Kanalski dolini in Kotlah pod Pazinom, kjer smo še pomagali ohranjati slovensko pesem in besedo. Konec osemdesetih let so bile cene oglasov v našem programu celo za 20 % višje kot na Valu 202. Največjo poslušanost pa smo dosegli med Slovensko vojno, saj smo pri nas s posebno »vojno shemo« začeli že dan pred ostalimi.

Po sramotni razprodaji oddajniškega in antenskega sistema koprskega radia in televizije, potem ko sem se zoperstavil privatizaciji, preprečil ustanovitev mešanega podjetja Itala, ko sem se uprl trošenju deviznih sredstev iz naših računov v tujini za marmornate obloge znotraj in zunaj stavbe, me je novi direktor Radia Koper - Capodistria, najmlajši novinar, zadnji ki sem ga zaposlil, postavil na najnižje možno mesto novinarja z opisom del in nalog računalniškega operaterja (zaradi tega štiriletnega obdobja bom imel kar krepko nižjo penzijo). Kljub temu sem se kmalu pobral, pisati sem začel komentarje in snemati reportaže. Organiziral sem, vodil in posnel več javnih radijskih oddaj, s katerimi sem opozoril na propadanje našega podeželja in na meje v naših glavah. Nekatere so imele izreden odmev, kot na primer »Abitanti so v Istri« ali pa serija oddaj o porušenem topolovskem zvoniku, s katerimi sem pripeljal v prazne vasi tudi več tisoč obiskovalcev in sprožil ponovno izgradnjo najbolj znamenitega istrskega zvonika.

Ko sem leta 1997 ponovno kandidiral za odgovornega urednika, sem od uredništva prejel kar 22 glasov, moja protikandidatka pa le dva. Vendar takratnemu direktorju g. Rotu, ki je prišel iz Argentine, moja kandidatura ni ustrezala in je ponovil razpis. Takrat sem spoznal novo obliko demokracije, na volilnem listu za podporo uredništva je bil od štirih kandidatov napisan samo en. Čeprav so novega odgovornega urednika izbrali po novih kriterijih demokracije, so vendarle ugotovili, da jim lahko moje strokovno znanje, sposobnost in delavnost lahko pomagajo zaustaviti stagnacijo in so me postavili za urednika programa oz. urednika uredništva regionalnega programa. Žal je bilo moje vztrajanje na temeljih profesionalnega radia in na izvorni vlogi našega programa, kot manjšinskega in obmejnega, ne pa programa občine Koper in še kakšne druge, še manj pa dopisništva Radia Slovenija (kar lahko razberete tudi iz priločnika Radio kot Radio Koper na priloženi zgoščenki), za nekatere zelo moteče in so me začeli izrivati iz vodstva. To je dokončno opravila nova odgovorna urednica Maja Kirar, znana prevajalka iz nemščine in dolgoletna voditeljica televizijskih oddaj o domačih živalih, ki je prišla k nam iz Maribora. Kljub temu, da sem ji pisal predloge planov, jo seznanjal z našimi posebnostmi in pomagal vzpostavljati stike z uredniki na oni strani meje, jo ob nedeljah in praznikih nadomeščal kot dežurni urednik, pripravljal in urejal kar dve tedenski oddaji za zamejsko in obmejno publiko (zadnji nosilni oddaji za katere naš program dobiva denar od naročnine), sem bil ob prevedbi plačnega sistema premeščen na predzadnje novinarsko mesto v uredništvu.

Pretreslo me je. Le toliko, da je vredno moje uredniško delo, le toliko so vredne moje oddaje, s katerimi hočem ohraniti enotnost tega obmejnega prostora in ohrabriti naše rojake, ki se vsak dan borijo za ohranitev svojega jezika in ponosa. In, kdo tako ocenjuje moje delo, kakšen inženir, prevajalka, tisti ki še nobene dobre oddaje niso naredili in niti niso, ali pa vsaj zame, niso novinarji.? Kdo so in kakšno strokovnost pa imajo ti moji šefi, da so lahko dali tako oceno? Mogoče pa gre za zavist, maščevanje, šikaniranje? Mogoče samo za obliko pritiska, s katerim bi me spravili v penzijo? Marsikaj se mi je takrat kot film zvrtilo v spominu, veliko tega sem pretopil v basni in živalske zgodbe, ki jih bo nekoč treba objaviti.

Za pravilno razumevanje moram povedati, da sem se že tri mesece pred prejemom tistega aneksa pogovarjal s kadrovsko službo v Ljubljani o možnosti predčasnega odhoda »iz poslovnih razlogov« med brezposelne oz. upokojitev. Pa tudi vaš vodja koprskega centra g. Mikelič, me je spotoma na dvorišču ogovoril in ponudil možnost začasnega zvišanja plače, če seveda podpišem predčasni odhod. Pa mi ni šlo za povišanje plače, iz te sesuvajoče se hiše sem hotel čimprej oditi zaradi vedno slabših razmer v uredništvu in v stroki, pa tudi zaradi zdravstvenih razlogov. Prvi pogoj za upokojitev sem namreč izpolnil že 21. januarja letos, kar pomeni, da bi lahko odšel na zavod za zaposlovanje že 22.1.2008 ali pa celo prej. Poleg tega pa znam tudi drugače še kaj zaslužiti.

Moram pa vam odkrito povedati, da me takrat tisti vaš aneks o predstavitvi na predzadnjo stopnico v uredništvu in programu, ki sem ga sam postavil, ni samo pretresel in razžalostil, ampak tudi razjezil. V teh razmerah še bolj kot tista premestitev leta 1992, ko me je mladi Jelačin postavil za računalniškega operaterja. Takrat sem mu rekel: »Ti pa me že ne boš ..., preveč sem naredil za ta radio.« (pa še marsikaj sem dodal) Vam pa povem, da nisem veliko naredil samo za ta Radio Koper, marsikaj tudi za ves zavod, saj sem dvanajst let hodil na kolegije direktorjev radijskih programov, osem let na širši kolegiji vaših nekdanjih predhodnikov, pomagal sem voditi nekdanji najvišji organ zavoda, Skupščino RTV Ljubljana, in se za našo hišo boril na raznih razprtijah nekdanje JRT. In na kar sem najbolj ponosen: v našem govornemu arhivu je shranjenih skoraj tisoč mojih oddaj trajne dokumentarne vrednosti. Tako sem sklenil, da ostanem na radiu in se, čeprav kot hlapec Jernej, naprej borim za svoje pravice. Kar pa je še najbolj pomembno, še vedno rad delam, posebej z našimi pozabljenimi rojaki onstran meje, in številni poslušalci mi pravijo, da so moje oddaje prav nekaj izjemnega. To dokazujejo tudi številna priznanja in nagrade, ki sem jih prejel za svoje novinarsko in uredniško delo. V dokaz vam pošiljam samo nekaj kopij teh priznanj, saj se mi jih je skupaj nabralo skorajda več kot vsem skupaj v uredništvu, zagotovo pa več kot tistim, ki so zdaj na štiridesetem ali višjem plačnem razredu.

Ko sem nekaterim v Kopru očital maslo, ki ga imajo na glavi, so mi rekli, da je bil to ukaz od zgoraj, z vrha. Prav hudo mi je, ko gledam ali poslušam prispevke naših novinarjev, ki po naši televiziji ali radiu govorijo, kako grdo ponekod ravnajo z delavci. Prav zamika me, da bi jim poslal nekaj podatkov in analiz, ki sem jih pripravil za obravnavo na delovnem sodišču. Kaj govorite, saj je v naši hiši enako ali celo huje! Pa oglejte si sami eno od teh, ki vam jo dostavljam v prilogi. Kot boste lahko zelo hitro razbrali, smo bili prav vsi, stari 60 let in več, razvrščeni v povprečju na skoraj za tri razrede slabše ovrednotena delovna mesta, kot pa najmlajši člani našega uredništva – tisti mlajši od 30 let. To pa ni vse, iz teh premikov se lahko izračuna marsikaj, tudi to, da smo bili vsi, ki smo podpisali Peticijo proti cenzuri, razvrščeni za skoraj tri razrede nižje od onih, ki je niso podpisali. Najbolj zanimiv podatek pa dobimo, če primerjamo razrede nas, ki smo bili proti imenovanju sedanje odgovorne urednice in onih, ki so jo podprli. Če pa analiziram sedanje predloge za dvojezični dodatek, pa vam lahko dokažem,

da odražajo popolno nestrokovnost predlagateljev ali pa celo nakazujejo sum koruptivnosti in šikaniranja. Sicer pa, ob vsej dobri volji, znanju in izkušnjah, svojim šefom ne morem priznati nobene prave novinarske strokovnosti ali posebnih uredniških sposobnosti (mojo lahko preverite tudi na priloženi zgoščenci). Tisti, ki jih imajo, so ostali na spodnjih stopničkah.

Gospod direktor, saj menda razumete to moje dejanje, da vam vračam ta kičasti obesek za ključe, mar ne? S temi moralnimi vrednotami novinarstva me je namreč okužil že moj prvi mentor, vodja koprskega dopisništva Dela Gustav Guzej, pri kateremu sem se začel uvajati v novinarstvo že davnega leta 1966.

S pozdravi

Miloš Ivančič

P.S.:

To pismo pošiljam v vednost tudi predsednikoma Programskega in Nadzornega sveta RTV. Ni pa moj namen, da bi o tem razpravljali na teh organih, najmanj pa v javnosti, saj me je, odkrito povedano, tudi sram, da se v tej naši hiši lahko dogajajo take stvari. Opominjam samo z željo, da bi na tem našem RTV imeli do starejših, ki so v tem našem zavodu nekaj naredili, drugačen odnos. Tudi do vas, ko boste utrujeni odhajali s tega bojišča. Pa brez zamere.

Koper, marec 2010